

Om teater

Att jag har ägnat runt tjugofem år åt ambitiös amatörteater och sökt in på såväl scenskola som regiutbildningar har sin grund i en slags hatkärlek. Sällan har jag blivit så hänförd som av de allra känsligaste och mest tankeväckande teaterföreställningar jag har fått uppleva. Samtidigt är teater en fruktansvärt plågsamt upplevelse då den är misslyckad.

Att sitta kvar efter en föreställning och konfronteras med skådespelare som kommer ut och bugar och bockar efter en föreställning riskerar att bli outhärdligt. Andra konstarter kräver sällan sådan direktkontakt med människan bakom verket, och en kan oftast försiktigt smyga iväg efter att ha utstått en katastrofal bild, musikstycke, film eller bok.

Ibland tycker jag mig själv ha lyckats bättre än så, ibland inte. Som skådespelare är jag medioker – möjligen med undantag för viss fallenhet för improvisation – bland annat som följd av mina svårigheter att lära mig text utantill. Regin har gått bättre men där har jag insett att min oförmåga att knyta kontakter, locka publik och att tåla den stress som åvilar en konstnärlig ledare innebär allvarliga brister. Även om det inte har känts så, borde jag därför vara glad att jag inte hittade någon väg framåt efter att ha varit konstnärlig ledare för några ur kritikernas synvinkel lyckade uppsättningar.

Så efter de där tjugofem åren har jag slagit in på helt andra banor ifråga om livsmål, uttryckssätt och sysselsättning. Yrkeslivet som psykolog samt djupdykningar i fysik, filosofi och författande har istället tagit stor plats. Frågan är om jag har kunnat ta med mig några lärdomar av värde från teatervärlden in i mina senare livserfarenheter.

Nästan all teater har sitt ursprung i improvisation, och där har den förmodligen också sin historiska vagga. Det har varit ytterst värdefullt att i vardagliga sociala situationer kunna dra nytta av lärdomarna från dramaimprovisationer för att kunna svara på impulser och infall från omgivningen. Då är livet som allra mest givande och roligt. En del människor har denna förmåga utan att ha lärt den inom teaterns värld, men att övning ger färdighet även på detta område råder det ingen tvekan om.

Att leva bland andra människor är även för övrigt att ständigt stå på en scen. Vi bemöts, bedöms, beundras, beklagas och det är först genom den andres öga som vi blir till som sociala varelser. Få om ens någon av oss kommer undan dessa grundläggande villkor, och den som har övat på teaterns scen har stora fördelar.

Att genom sin entré uppnå en önskad effekt, eller att genom genom tonfall, position och hållning påverka maktförhållanden i ett rum kan göra stor skillnad. Förstår du att använda de kunskaper som teatern ger i dessa avseenden, blir livet bra mycket lättare att leva.

Särskilt kan de som arbetar med människor på ett eller annat sätt, eller som genom sitt konstnärliga utövande önskar gestalta dem, dra lärdomar av teaterns erfarenheter. Psyket kan förvisso utforskas genom vetenskap och undersökningar, men lika väl från insidan genom de upplevelser vi får genom att modifiera och utmana oss själva. Att skåda en människa inifrån och söka hennes längtan och bevekelsegrunder vidgar livet på många sätt.

Detta är något av de viktigast erfarenheter och lärdomar som jag tror mig kunnat ta med från teatern till livet bortanför scenen och improvisationsövningarna. Några vänner har jag däremot inte kvar från den tiden, men vad det beror på ska jag inte gå in på här.

*